

# בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין

## עג.

### עין משפט נר מצוה

בז א מיי פ"א מהל' רוצח  
הלכה י סמג לאחין קסד  
קסד טו"ע ח"מ ט"י מכה  
קס"ף א ונכר אלפס עד  
בפסחי פ"ד ק קמת: |  
בז ב ג מיי שם הלכה י  
יא טו"ע שם סעף  
ב:  
בז ד מיי שם הלכה יא:  
ג ה ו מיי שם הלכה יד  
סמג שם טו"ע ח"מ  
ס"י מכו סעף א:  
בז ז ח מיי שם הלכה יא  
יב סמג שם טו"ע  
ח"מ ס"י מכה סעף ג:

ומה נערה המאורסה שלא בא וכו'. וא"ת ההוא פגם חמור מרוב  
שהו בסקילה וזה בסייף לאו פירכה היא להכיל לא קפיד  
קרא אחיסורא אלא אפגימי' דהא נעזבה בה עבירה או שאין מקפדת  
על פגמה אין מזליין אותה בנפשו כדמוכח שמעתינן ופשיטא דיש פגם  
גדול צנורה בנערה המאורסה

מתני' ואלו שמזליין אותן בנפשו  
הרודף אחר חבריו להרגו ב' אחר הזכר ואחר  
הנערה המאורסה: אבל הרודף אחר בהמה  
והמחלל את השבת ועובר עבודת כוכבים  
אין מזליין אותן בנפשו: גמ' ת"ר מניין  
לרודף אחר חבריו להרגו שניתן להצילו  
בנפשו ת"ל לא תעמוד על דם רעך והא  
להכי הוא דאתא האי מביעי ליה לכדתניא  
המניין לרואה את חבריו שהוא טובע בנהר  
או חיה גוררתו או לסטין באין עליו שהוא  
חייב להצילו ת"ל לא תעמוד על דם רעך  
אין ה"ג ואלא ניתן להצילו בנפשו מוגלן  
אתיא בקל וחומר מנערה המאורסה מה  
נערה המאורסה שלא בא אלא לפוגמה  
אמרה תורה ניתן להצילה בנפשו ורודף  
אחר חבריו להרגו על אחת כמה וכמה וכו'  
עונשין מן הדיון דבי רבי תנא הקישא הוא  
כי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש  
וכי מה למדנו מרצוח מעתה ה' הרי זה בא  
ללמד ונמצא למד מקיש רוצח לנערה  
המאורסה מה נערה המאורסה ניתן להצילה  
בנפשו אף רוצח ניתן להצילו בנפשו ונערה  
מאורסה גופה מוגלן ברתנא דבי ר' ישמעאל  
דתנא דבי רבי ישמעאל ואין מושיע לה  
הא יש מושיע לה בכל דבר שיכול להושיע  
גופא מניין לרואה את חבריו שהוא טובע  
בנהר או חיה גוררתו או לסטין באין עליו  
שהוא חייב להצילו ת"ל לא תעמוד על דם  
רעך והא מהכא נפקא מהתם נפקא אבדת  
גופו מניין ת"ל והשבותו לו אי מהתם הוה  
אמינא ה"מ בנפשיה אבל מיטרח ומיגר  
אגורי אימא לא קמ"ל תנו רבנן א' אחד הרודף  
אחר חבריו להרגו ואחר הזכר ואחר נערה  
המאורסה ואחר חייבי מיתות ב"ד ואחר  
חייבי בריתות מזליין אותן בנפשו אלמנה  
לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט אין  
מזליין אותן בנפשו נעבדה בה עבירה אין  
מזליין אותה בנפשו יש לה מושיע אין מזליין  
אותה בנפשו רבי יהודה אומר אף האומרת  
הניחו לו שלא יהרגנה מנה"מ אמר קרא  
ולנערה לא תעשה דבר אין לנערה חטא  
מות נער זה זכור נערה זו נערה המאורסה  
חטא אלו חייבי בריתות מות אלו חייבי  
מיתות ב"ד כל הני למה לי צריכי דאי כתב  
רחמנא נער משום דלאו אורחיה אבל  
נערה דאורחה אימא לא ואי כתב רחמנא  
נערה משום דקא פגים לה אבל נער דלא  
קא פגים ליה אימא לא ואי כתב רחמנא הני  
משום

א) ונלע נד. וש"מ,  
ב) ולקמן ער. פסחים כה:  
ג) יומא פג. א) א) נפסחים כה:  
ד) וט"ז, ד) ז"ק פא:  
ה) וסופי פקת י"א,  
ו) וק"ד ע"ד. ז) ו) ודברים  
כז, ח) וק"ד ע"ד,  
ט) וט"ז, ט) וק"ד ע"ד.  
כ"ש, ט) וק"ד ע"ד.

### תורה אור השלם

1. לא תלך רכיל בעמך  
לא תעמדם על דם רעך  
אני יי:  
ויקרא יט טו  
2. ולנער לא תעשה דבר  
אין לנער חטא מות כי  
כאשר יקום איש על  
רעהו ורצחו נפש כן  
הרדף הוה:  
דברים כב כ  
3. בי בשהה מצאה  
צצקה הנער המקאשה  
ואין מושיע לה:  
דברים כב כ  
4. ואם לא קרוב אחיך  
אליך ולא ידעוהו  
ואסתפו אל תוך ביתך  
והיה עמך עד דרש אחיך  
אתו וקשבתו לו:  
דברים כב כ

### מוסף רש"י

וכי עונשין מן הדיון.  
מזין ק"ל דמי ממונת  
ומזות עשה והלכות עובד  
ופסולי קדשים אמה למד  
מק"ל אכל לא אורחות  
ועונשין (חגיגה יא). כי  
כאשר יקום איש על  
רעהו. נערה המאורסה  
כמי (יומא פג). וכי מה  
למדנו מרצוח. שהיא  
מחשבת הרואה כן משפט  
הרואה (שם) הלא פירש  
בה אונס פטור דכמי  
ולנערה לא תעשה דבר, אלא  
נראה כמי שרצח זה ללמד  
כאן ומנא שהוקש כאן  
ליתום נמר, והכי קאמר  
כרואה נערה שיהיו שוין,  
כמו (שערי כד) והיה כעס  
ככה, ולא נאמר והיה העם  
ככה (פסחים כה). מה  
נערה המאורסה ניתן  
להצילה. ניתן רשות  
לרואה שהוה רודף אחריה  
שילנה ממנו בנפשו של  
רודף, כדכתיב ואין מושיע  
לה, אם לא יש מושיע צ"ח  
להושיעה בכל אשר יוכל  
אפילו בהריגתו, אם אין יוכל  
להציל כחלד מאביו והרגנו  
(שם) וכע"ז יומא פג.

הכי מיהו קשה הא בהמה לא איתקש ממניעיה לן קרא לרבות  
העראה בזהמה צפרק ד' מיתות (דף נד). משכחי אשה  
מגיד לך הכחוש ששני משכבות בלשה  
וקאמר הרי זה בא ללמד ונמצא למד  
והיינו נמי אף למד דהא ילפינן מיניה  
העראה זכור וצ"ח בנפשו שמעתינן  
ולשמואל דמחייב אזהר בצ"ג ג' שנים  
והא דאמר בריש פ"ב דחולין (דף נב).  
גזי לצי ואיל הרי זה בא ללמד ונמצא  
למד מה פסולי המוקדשים בשמיטה  
התם נמי יש לפרש דאף למד קאמר  
ללמד אפסולי המוקדשין נמי קא  
אחי לפטור מן המתנות כדדרשין  
צפ"ק דבכורות (דף טו).  
אף רוצח ניתן להצילו בנפשו. ואם  
תאמר מוהוכה בכל אדם נפקא  
כדדרשין לעיל (דף עב): וי"ל דהתם  
רשות ואשמעינן קרא דאין לו דמים  
אכל הכא קמ"ל דחובה להציל:  
להצילו בנפשו בו. משמע  
הלשון שמזליין הנדרש  
בנפשו של רודף אכל לא יתכן לפרש  
כן צרודף אחר בהמה ויכולא זה  
לפיכך נראה לפרש דמזליין את האדם  
מן העבירה בנפשו של עצמו אכל קשה  
מנערה המאורסה דקאמר שניתן  
להצילה בנפשו וא"ת וימון דמהכא  
ילפינן דרוצח ניתן להצילו בנפשו למה  
לי קרא בצטוב צנורה וסיה גוררתה  
השתא חצרו הורג כדי להציל התם  
לא כ"ש ולא מסתבר למימר דחצירו  
הורג טפי לאפרושי מאיסורא אלא  
נראה דאי מהכא ה"א עשה קמ"ל  
התם דעובר בלאו דלא תעמוד על  
דם רעך:

תלמוד אומר והשבותו לו. הכא  
מוקי ליה לאבדת גופו  
וצפרק שני דבצבא מליעאל (דף כח):  
מוקי ליה שלא יאכיל עגל לעגלים  
התם דריש והשבותו והכא לו יתירה:  
חייבי בריתות וחייבי מיתות ב"ד.  
נעריות מיירי דומיא  
דנערה וא"ת תיפוק ליה מדאיתקש  
כל עריות צפ' אחרי מות כדאמרין  
ברייתא דבא על יצמתו (בימות דף נד):  
י"ל מדמעט בהמה ש"מ דלא מקשינן

הכי מיהו קשה הא בהמה לא איתקש ממניעיה לן קרא לרבות  
העראה בזהמה צפרק ד' מיתות (לעיל דף נה):  
נער נערה. פירש צקונטרס נער כתיב וקרי נערה נדרש מקרא  
ומסורת ואף על גב דאמרין צפרק אלו נערות (במזות  
דף מ: ושם) גזי קנס כל מקום שנאמר נער אפילו קטנה במשמע  
הכא הוי מזי למיתבז נערה דעל כרחיק לאו צקונה איירי אלא  
צנת עונשין ועוד יש לפרש דטובא נערה כתיבי צפרשה ומיהו  
בסמון משמע דמחז דריש דקאמר אידי דכתב נער כתב נמי  
כפשטיה דקרא דעל כרחיק נערה קרינן דהא צנערה מישמעי:  
משום

שהוא ערוה ויש זה קלון ופגם לנדרף  
כגון זכר ונערה המאורסה ומיהו רואח  
זהדיא כתיב ציה. והאי דנקט בהמה  
משום דלמיא לעריות ונקט נמי עבודת  
כוכבים משום דקד"א תימי צק"ו  
כדלקמן ושנת נמי תימי צנורה שיה:  
גמ' לא העמוד. לא תעמיד עמך  
על דמו אלא הצילו: לפגמה. לבישה  
ולחולה אמרה תורה נתנה להצילה  
בנפשו כדילפינן לקמן מואין מושיע  
לה: מן הדיון. ק"ו: הקישא הוא.  
שהוקש רוצח לנערה המאורסה וכל  
היקש וגזירה שיה המופנת הרי הוא  
כמפושש במקרא ועונשין ממנו לפי  
שלא ניתנה למדרש מעמנו אכל מקל  
וחומר שאדם דן ק"ו מעמנו אע"פ  
שלא קלנו מרובו אין עונשין ממנו  
כדילפינן בזכות (דף ק"ז): וכי מה  
למדנו מרוצח. כאן לפטור את האונס  
דקאמר ליה קרא' אין לנערה חטא  
מות כי כאשר יקום איש דמשמע כי  
היכי דהתם אונס פטור הכא נמי  
פטורה אלא משמע שיה בא ללמד על  
הנערה ומנא שכתב כאן ללמד  
הימנה כלומר נמצא אף למד דמשום  
מיני אחרתי איתקוש ומתרייהו ילפי  
מהדדי: מה נערה המאורסה ניתן  
להצילה. מן העבירה בנפשו אף רוצח  
וכי ואכתי ילפא נערה מרוצח שמתרג  
ואל תעבור כדלקמן ומיהו הכא לא  
איתקנה במילתיה דר' דאגב גררא  
אתיא: ומדקאמר אין מושיע מכלל  
דבעיה תשועה: אדם גופו. כגון  
נצוב צנורה מניין שאתה מנווה על  
השצתו: ס"ג והשצתו לו. קרא  
יתירא הוא למדרש השז את גופו  
לעצמו: הני מיני בנפשו. אם זה  
הרואה יוכל להצילו יצילה: קמ"ג.  
לא תעמוד על דם רעך לא תעמוד  
על עמך משמע אלא חוזר על כל  
דדעין שלא יאכד דם רעך: חייבי  
בריתות ויחיבי מיתות צ"ד. דעריות  
קאמר דאיכא עבירה ופגם ותנא  
דמתני' נמי הכי סבירא ליה מדלא  
קא מרמינן קמתא אסתמא ותנא  
הני והוא הדין לכל עריות: אלמנה  
לכהן הגדול. כ"ג הרודף אלמנה לאונסה  
אע"פ שיש שם פגם דקא משוי  
לה חללה וזה מזליין אותה בנפשו  
כדמפרש לקמן דחייבי לאוין אין ניתין  
להציל בנפשו: נעזבה בה עבירה.  
כבר: אין מזליין. דהא אפגימה לה  
וקרא אפגימה קפיד מדגלי בהני ולא  
נעבירות אחרות: יש מושיע לה. ע"י  
דבר אחר בלא הריגה אין הורגין אותו  
כדריפתו שהרי כשישיגוהו יהיה לה  
מושיע: האומרת. למזליין הרודפין

אחריו הניחו לו ולא תפרדו אחריו שלא יהרגנה קודם ששיגוהו אף  
על פי דאונסה היא ומיראה היא דקאמר אין מזליין אותה וטעמא  
מפרש לקמן [ע"ז]: לנערה חטא מות. אכולהו קאי אין מושיע לה וקרא  
יתירא הוא ולדרשה דהא כתיב ולנערה לא תעשה דבר: נער  
כתיב וקרינן נערה נדרש מקרא ונדרש מסורת נער להציא  
את הזכור נערה כמשמעו: דלאו אורחיה. ליעבל ואיכא  
ציון וצנת גדול: פגים לה. בצחולין ומננה על צנלה:  
לאורחיהו  
נערה פירוש אידי דכתב נער למעוטי בהמה כתב נערה כלומר